Як визволити мисливську галузь від корупції

Щоб вирвати мисливську галузь із олігархічних тенет, слід переходити до конкретних справ

Олег Проців

Із цивілізаційним поступом людство пройшло різні стадії розвитку, серед яких і така, коли на деяких територіях полювання було чи не єдиною галуззю, що давала можливість нашим пращурам мінімально задовольняти свої потреби у їжі. У подальшому на полюванні аристократія мала можливість продемонструвати свою вправність, а для військових це був полігон, на якому відточувались навики володіння зброєю. Ще на початку XX століття дичина у Європі складала 10% м’ясної продукції харчування і становила значну галузь економіки, яка давали можливість заробітку.

Форми, режими правління та й державні утворення змінюються, а з ними й мисливська галузь. Звісно, Україна, яка на сьогодні докотилась до статусу найбіднішої та найкорумпованішої країни Європи, не може похвалитись станом справ у мисливстві. На жаль, мисливська галузь внесла й свою лепту в негативний імідж України, яка за даними Transparency International Україна у 2014 році посіла 142-ге місце з 175 країн по рівню корупції.

Щоб не дратувати читачів успіхами розвинутої демократії Німеччини та Франції, хочу порівняти здобутки у цій галузі наших сусідів по колишньому соціалістичному табору і відповідно до спільного кордону – угорців. Так, площа мисливських угідь Угорщини складає 4,7 мільйона гектарів, що майже у 10 разів менші, ніж в Україні. Там щороку в середньому добувають

43 тисяч голів благородного оленя, 8 тисяч ланей, близько 77 тисяч козуль, 88 тисяч кабанів. В Україні ж добувають в рік лише 180 голів оленя благородного, 3 тисяч козуль, 13 ланей, близько 2 тисяч кабанів. В Угорщині мисливські господарства отримують дохід від іноземного туризму 30 мільйонів доларів, тоді як в Україні цей напрямок взагалі не розвинутий. Доходи мисливської галузі в Україні складають 3 мільйони доларів, тоді як в Угорщині – 71, тобто дохід з умовної площі мисливських угідь в Угорщині у 250 разів вищий, ніж в Україні.

При ефективному веденні мисливського господарства виграють не лише мисливці гідними трофеями, мисливські господарства – високим рівнем рентабельності, їхні працівники – достойною зарплатою, але й власники земельних ділянок, на яких ведеться мисливське господарство та полювання.

Стаття 1 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» визначає, що мисливські угіддя – це ділянки суші та водного простору, на яких перебувають мисливські тварини і які можуть бути використані для ведення мисливського господарства. Звісно, що за будь-яке користування природними ресурсами, в тому числі й земельними, на яких водяться мисливські види тварин і проводяться полювання, є платним. Ця норма визначена в усіх європейських країнах, хоча й із певними особливостями щодо визначення вартості за користування, отримувача оплати – власника земельної ділянки чи громади. Україна також намагається жити за європейськими стандартами і аналогічну вимогу виписала ще в 2000 році у Законі «Про мисливське господарство». Відповідно до прикінцевих положень лише через 15 років від часу ухвалення Закону вона вступила у дію, хоча у всіх країнах Європи ця вимога діє століттями. Не є винятками навіть Росія та Білорусь. А в Німеччині, площа якої на третину менша від України, вартість оренди мисливських угідь складає 340 мільйонів євро. Проте і сьогодні після заяв Міністерства аграрної політики та продовольства України та Державного агентства лісових ресурсів про те, що «питання плати за користування мисливськими угіддями врегульовано статтею 24 Закону України «Про мисливське господарство та полювання», а її величина визначається у договорі між користувачем мисливських угідь та власником або постійним землекористувачем», власники земельних ділянок, на яких ведеться мисливське господарство, упродовж року дії цих законодавчих норм ніяких коштів не отримали.

При вирішенні питань користування мисливськими угіддями проявився феномен олігархічного режиму правління, коли «еліта», вкладаючи у власне мисливське хобі мільйони доларів, користується суспільним добром всупереч законодавству безоплатно. На думку голови Агентства В. Чернякова, правопорушення при оформлені мисливських угідь пов'язане з тим, що вони ухвалюються кулуарно, без консультацій із громадськістю, а через ці порушення десятки тисяч гектарів лісів було роздано колишнім високопосадовцям та їхнім родичам, а на даний час справи про розірвання договорів оренди мисливських угідь перебувають у судах.

До вирішення питання щодо врегулювання плати за користування мисливськими угіддями долучилась і «Робоча група з реформування лісової галузі». На її засіданні від 26.11.2015 року вперше запропоновано внести зміни до Закону України «Про мисливське господарство та полювання» в частині «Уточнення порядку визначення розміру плати за користування мисливськими угіддями, порядку їх використання». Знаючи процедуру ухвалення змін до законодавства, можна спрогнозувати, що тепер землевласникам, які, в основному, є селянами, потрібно буде ще 15 років чекати на законодавче визначення алгоритму плати за користування мисливськими угіддями. Основною причиною є те, що селяни – не еліта нашого часу, а їхні інтереси часто захищають лише на словах кандидати у депутати від різного роду селянсько-аграрно-соціалістичних партій.

Крім того, відсутня компетенція у таких центральних органів виконавчої влади як Міністерство аграрної політики та продовольства України та Державного агентства лісових ресурсів впливати на процес реалізації вимог законодавства щодо плати за користування мисливськими угіддями. За логікою Агентства, ці повноваження є виключно у територіальних органів Держлісагентства. На мою думку, центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику в галузі мисливського господарства, все ж повинен володіти інформацією щодо надання безпосередньо підпорядкованими Агентству державними лісогосподарськими підприємствами лісових угідь у користування для ведення мисливського господарства, а плата за користування ними повинна відображатись у фінансовому плані підприємства, починаючи від 1 січня 2015 року. Мільйони гектарів державних лісових угідь надані для ведення на них мисливського господарства у приватні руки, але керівники державних лісгосподарських підприємств не спромоглися укласти відповідні договори оренди. Промовистим у цьому контексті є позиція керівництва лісової та мисливської галузі Волинської області, суть якої полягає у передачі державних лісів під ведення мисливських угідь приватним особам. Як бачимо, волинські лісники не лише цураються самостійно на своїх лісових угіддях вести мисливське господарства, але й укладати відповідний договір про оплату. Цей факт лише підтверджує низьку ефективність державної форми власності та необхідність роздержавлення підприємств лісової галузі.

Спостерігається також відсутність єдиної державної політики центральних органів виконавчої влади у частині надання у користування мисливських угідь. Зокрема, лист ДАЛРУ від 06.09.2012 року декларує доцільність комплексного ведення державними лісогосподарськими підприємствами лісового та мисливського господарства на своїх землях, а на практиці Агентство в силу своїх повноважень подає на розгляд обласних рад уже погоджені матеріали про надання у користування лісових мисливських угідь у приватні руки. Така державна політика призвела до того, що у державній власності не лише зменшилась площа мисливських угідь, але й органи державної влади сприяють, щоб всупереч вимогам чинного законодавства ніхто за них не платив. У цьому контексті слід погодитись з думкою члена уряду України Айвараса Абромавічуса, що «люди сидять на потоках»,

корупційні схеми діють досі і створюють певний тиск реформам. Практично такої ж думки притримується міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко, який відзначив, що «на жаль, після Революції гідності ці схеми зупинилися лише на два-три місяці, а потім знову закрутилися із попереднім завзяттям».

Відсутність прозорого механізму надання у користування мисливських угідь також вносить свою лепту у соціальну напруженість. На мою думку, президент України взяв правильний курс на виключно конкурентні та прозорі механізми державного регулювання економіки, розуміючи, що олігархи добре почувають себе у політико-економічному середовищі, де проходить ручне управління економікою чиновником, а не на конкурентних засадах. Більше того, Державне агентство лісових ресурсів України теж розуміє, що чинне законодавство не дає можливості без його порушення надати у користування мисливські угіддя, а це приводить до чиновницьких маніпуляцій при вирішенні цього питання. Прогалини у нормативно-правовому забезпечення у поєднанні з корупційно-олігархічним впливом призвело до розбазарювання такого природного ресурсу, як мисливські угіддя. Формально їх переводять у статус мисливських угідь державного мисливського резерву, які у подальшому неможливо перевести в мисливські угіддя, а відповідно, вести на них господарську діяльність. Уже близько четвертої частини мисливських угідь в Україні перевели у статус резерву.

На Прикарпатті попередній склад органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади намагався запровадити конкурентний принцип надання у користування мисливськими угіддями. За розпорядженням ОДА діяла комісія, основним обов'язком якої було визначення найоптимальнішого претендента на користування мисливськими угіддями. На розгляд комісії були подані бізнес-плани розвитку мисливського господарства та співпраці з місцевими територіальними громадами, зобов'язання відшкодовувати збитки, завдані мисливськими видами тварин. Але, на жаль, це все залишилось у планах і утопічних «Васюків» не вийшло.

В аналогічній правовій невизначеності є і питання щодо отримання відшкодувань за завдані дичиною сільськогосподарським посівам збитків, хоча й стаття 10 Закону України «Про тваринний світ» визначає право громадян на компенсацію шкоди, завданої дикими тваринами. Ще у 2009 році Кабінет міністрів України видав Розпорядження від 25.11.09 р. № 1472-р «Деякі питання надання у користування мисливських угідь і відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами». Було дано доручення Міністерству аграрної політики України розробити рекомендації щодо напрацювання механізму відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами, але віз і нині там.

Тож щоб вирвати мисливську галузь з олігархічних тенет і направити на шлях сталого розвитку, досить уже владі висловлювати занепокоєння та

стурбованість ситуацією, слід переходити до конкретних справ. Бо ж скільки можна декларувати благі наміри, якими, всі знають, куди вимощена дорога.

Олег Проців *– Головний спеціаліст Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства консультант програми ENPI East FLEG II*

Думки, висловлені в рубриці «Точка зору», передають погляди самих авторів і не завжди відображають позицію редакції

https://www.radiosvoboda.org/a/27490420.html